

Agendapunt : 05
Voorstelnummer : 11-068
Raadsvergadering : 10 november 2011
Naam opsteller : A. van Mierlo
Informatie op te vragen bij :
Portefeuillehouders : J.Luttik-Swart

Onderwerp:

1. Opschoning van gemeentelijke kunst collectie en collectie Sterkenhuis tot het ontstaan van twee kerncollecties.
2. De afstoting van werken niet meer behorend bij de kerncollecties.

Aan de raad,

Beslispunt:	<ol style="list-style-type: none">1. Nieuw Kranenburg de opdracht te geven om ten aanzien van de gemeentelijke kunstcollectie en de collectie Sterkenhuis:<ol style="list-style-type: none">a. de inventarisatie van beide collecties sluitend te maken door nadien plaatsgevonden wijzigingen op te nemen;b. een collectieplan op te stellen;c. beide collecties op te schonen volgens de in het collectieplan aangegeven criteria.2. Instituut Collectie Nederland de opdracht te geven om de werken die door Nieuw Kranenburg als af te stoten zijn bestempeld aan een kunst- en cultuurhistorische toets te onderwerpen om de juistheid van de selectie onafhankelijk vast te stellen.3. Nieuw Kranenburg vervolgens de opdracht te geven de afstoting van de werken te organiseren en uit te voeren.4. Eventuele opbrengsten van de afgestoten werken ten goede te laten komen aan de collectiestichting Nieuw Kranenburg ter verbetering van de kwaliteit van de hierin ondergebrachte gemeentelijke collecties.5. Het voor 2011 beschikbare budget van € 25.000 via een storting en uitname van de algemene reserve saldoneutraal door te schuiven naar 2012.6. Voor 2013 eenmalig een bedrag van € 25.000 ten laste van de algemene reserve te brengen.7. Het vaststellen van bijgevoegde begrotingswijziging.
-------------	--

1. Waar gaat dit voorstel over?

Op 12 mei 2011 heeft uw raad ingestemd met het overhevelen van het beheer van de gemeentelijke kunst collectie en de collectie Sterkenhuis naar de nieuw opgerichte collectiestichting Nieuw Kranenburg.

Nieuw Kranenburg is hiermee verantwoordelijk gesteld voor het beheer van de beide collecties en heeft daarmee ook de opdracht de collecties toegankelijk te maken voor publiek en voor wetenschappelijk onderzoek.

Het is de verwachting dat zich in beide collecties, naast waardevolle werken ook werken bevinden die niet of niet langer van een zodanige kwaliteit of ander zins van belang zijn, dat deze behouden dienen worden.

Eerder is door uw raad besloten een aantal werken uit de gemeentelijke kunstcollectie te verkopen.

Dit heeft in de praktijk echter nog geen gevolg gekregen omdat er veel nog onduidelijk was. Zo was bijvoorbeeld het beheer nog ondergebracht bij de gemeente, wat na onderzoek niet meer wenselijk bleek. Echter Nieuw Kranenburg had nog geen collectiestichting om het beheer aan over te dragen en er was ook geen collectieplan wat hiervoor als toetsingskader kon dienen. Daarnaast was er nog geen duidelijk beeld van de criteria van opschoning en afstoting, de kosten van de beide acties en mogelijke opbrengsten van afgestoten werken.

Inmiddels is de collectiestichting Nieuw Kranenburg opgericht en zijn beide collecties in beheer overgegaan. Hiermee is het moment aangebroken om de voorgenomen opschoning en afstoting tot uitvoering te brengen.

Dit voorstel heeft tot doel de reeds eerder besloten intenties met betrekking tot de opschoning en afstoting met een definitief eindbesluit af te ronden. In dit voorstel zullen alle aspecten (criteria, termijnen, toetsing en kosten) worden meegenomen zodat zorgvuldig tot daadwerkelijke uitvoering kan worden overgegaan.

Ondernomen acties en besluiten tot nu toe

Voornemen tot verkoop werken uit gemeentelijke kunstcollectie

Op 26 augustus 2008 is in het kader van de bezuinigingsmaatregelen door ons college besloten om een opbrengst van € 200.000,- te realiseren uit verkoop van kunst afkomstig uit de gemeentelijke kunstcollectie.

Bureau Collection Link heeft eind 2008 op verzoek van ons college een advies uitgebracht over de wijze waarop dit kon worden gerealiseerd. Dit advies gaf echter ook de risico's aan die bij het afstoten van de werken zouden optreden, omdat er op dat moment nog geen sprake was van een toetsingskader vanuit een collectieplan. Daarnaast werd in het advies van bureau Collection Link aangegeven dat er in de collectie onvoldoende werken aanwezig waren die onbelangrijk zijn binnen de totale collectie, om een opbrengst van € 200.000,- te kunnen genereren. Een dergelijke opbrengt zou alleen mogelijk zijn door de meest kostbare werken uit de collectie te verkopen.

Nieuw Kranenburg bevond zich nog in de startfase als organisatie en een collectieplan was nog niet aanwezig. Uw raad heeft vervolgens met de najaarsnota van 2009 besloten om te wachten tot er een collectieplan aanwezig was op basis waarvan er een verantwoorde opschoning en afstoting van werken kon plaatsvinden. Tevens is daarbij besloten om de eventuele opbrengsten van afstoting ten goede te laten komen aan het beheer en behoud van de dan ontstane kerncollectie. De eerder genoemde verkoopopbrengst van € 200.000 is in het zelfde besluit herroepen en is vervolgens afgeraamd in de begroting.

Inventarisatie en beheer van de collecties

Beide collecties zijn in 2008 grotendeels geïnventariseerd en geregistreerd in een daarvoor bestemd museaal registratiesysteem.

Bureau Collection Link heeft in 2009 de gemeentelijke kunstcollectie, in opdracht van ons college, onderworpen aan een collectiescan. Doel van de collectiescan was het opstellen van een stand van zaken rondom het behoud en beheer van de collectie en het in kaart brengen van mogelijke knelpunten hierin. Naar aanleiding van deze collectiescan geeft dit bureau aan dat er enkele maatregelen nodig zijn ten aanzien van het collectiebeheer. Het collectiebeheer schiet op een aantal essentiële punten tekort. Het huidige collectiebeheer beheerst onvoldoende professionele kennis, zowel op juridisch als de administratieve (bijhouden van mutaties) en praktische kanten van het collectiebeheer (klimaatbeheer en beveiliging). Het beheer van de collectie Sterkenhuis was ondergebracht bij de speciaal hiervoor opgerichte museumcommissie. Ook hier waren de beheersomstandigheden niet ideaal.

Als gevolg van beide bovenstaande ontwikkelingen hebben wij het beheer van haar beide collecties overgedragen aan de collectiestichting Nieuw Kranenburg.

Nog te nemen besluiten

Het samenstellen van een kerncollectie door opschoning

De inhoudelijke leidraad bij het opschonen van de collecties is het collectieplan van Nieuw Kranenburg. Het collectieplan van Nieuw Kranenburg richt zich niet alleen op de beide gemeentelijke collecties maar ook op de collectie van Museum Kranenburgh en de collectie van het NHKC. Het collectieplan is opgesteld op basis van alle collecties en vormt ook voor alle collecties het toetsingskader bij opschoning en afstoting. Deze opdracht tot opschoning en afstoting beperkt zich tot de gemeentelijke collecties omdat de gemeente alleen over deze collecties het eigendomsrecht heeft.

Leidraad voor het afstoten van werken is door het Instituut Collectie Nederland* opgestelde Leidraad van Afstoting van Museale Objecten (LAMO handleiding) en de Ethische Code voor Musea.

**Het Instituut Collectie Nederland (ICN) is sinds 2010 ondergebracht bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Alle expertise op het gebied van roerend en onroerend erfgoed is nu gebundeld in één erfgoedinstituut. Het ICN heeft deskundigheid in huis op het gebied van taxatie, restauratie en conservering van kunst en roerend erfgoed.*

Bij het selecteren van werken worden er categorieën gehanteerd:

Bij beide collecties wordt een onderscheid aangebracht in de mate van belangrijkheid van de werken ten opzichte van de toetsingscriteria. Tevens betekent het onderbrengen in een categorie ook dat het werk een bepaalde bestemming krijgt.

- Categorie A: Werken van zodanige museale kwaliteit en belang dat deze tot de kerncollectie behoren.
- Categorie B: Werken van zodanige kwaliteit en belang dat het niet behoort tot de kerncollectie maar wel geschikt is ter opluistering van het gemeentehuis of om aan de collectie van de Kunsttuin (SBK) toe te voegen.
- Categorie C: Werken van zodanige kwaliteit en belang maar niet van belang voor de kerncollectie van Nieuw Kranenburg maar mogelijk interessant voor andere musea.
- Categorie D: Werken van zodanige kwaliteit en belang dat het bij geen van de eerste drie categorieën kan worden ondergebracht en daarmee kan worden afgestoten.

Het afstoten van werken en mogelijke opbrengsten

Afstoting van kunstwerken vereist zorgvuldigheid. Hiervoor zijn richtlijnen opgesteld.

Veel werken binnen de gemeentelijke kunstcollectie zijn afkomstig van de BKR (beeldende kunst regeling). Deze regeling hield in dat kunstenaars als tegenprestatie voor een uitkering door hen gemaakte kunst afdroegen aan de gemeente. Verkoop van dit werk is aan strikte regels gebonden, zoals het eerst aanbieden aan de maker alvorens het aan anderen te mogen verkopen. Dit betekent dat alle makers van de BKR werken moeten worden opgespoord.

Daarnaast zijn er ook schenkingen en legaten waar voorwaarden aan verbonden kunnen zijn.

Ook daar zal per werk zorgvuldig in moeten worden gehandeld.

Als de eerder genoemde richtlijnen worden gehanteerd betekent dit ook dat eventuele opbrengsten ten goede moeten komen aan de verbetering van de kwaliteit kerncollectie. Het is dus niet mogelijk om volgens de richtlijnen mogelijke opbrengsten ten gunste van de gemeente te stellen of een ander doel.

Opdracht tot opschoning en afstoting

Binnen de organisatie van Nieuw Kranenburg is voldoende expertise aanwezig om dit onderscheid bij de werken aan te brengen. Nieuw Kranenburg is gevraagd een offerte uit te brengen voor de te maken kosten voor beide opdrachten.

Het voordeel van het laten opschonen van de collecties door Nieuw Kranenburg is de combinatie van de aanwezigheid van de kunsthistorische kennis, en de geschiedkundige kennis van Bergen in de vorm van contacten en ervaring.

Nieuw Kranenburg is echter ook (financieel) verantwoordelijk voor de opslag van de werken van de categorie A en B. Dit betekent dat de uiteindelijke omvang van de kerncollectie categorie A

en de werken behorende tot categorie B van invloed is op de kosten van de opslag. Om later elke schijn van belangenverstremgeling te voorkomen wordt een onafhankelijke toets aanbevolen voor de werken die door Nieuw Kranenburg worden voorgesteld om af te stoten.

Verzekering

Momenteel zijn beide gemeentelijke collecties door ons all risks verzekerd. De verzekering is van ook van kracht na het overhevelen van het beheer van deze collecties aan de collectiestichting.

Bij het overdragen van het beheer van de collecties is door uw raad besloten om de verzekering door de gemeente te laten voortduren tot het moment dat beide collecties zijn opgeschoond. Op het moment dat duidelijk is wat de omvang en waarde is van de kerncollectie, kunnen wij in overleg met Nieuw-Kranenburg dan alsnog bepalen of de verzekeringsplicht (en de wijze van verzekering) overgaat naar Nieuw-Kranenburg.

Voorstel is om na opschoning de collecties opnieuw te taxeren, in overleg met Nieuw Kranenburg een verzekeringswijze vast te stellen, en de verzekeringsmaatschappij een nieuwe berekening van de premie te laten opmaken. Ons college kan op dat moment bekijken of het wenselijk is om de verzekeringsplicht en/of de kosten hiervan over te hevelen naar Nieuw Kranenburg.

2. Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?

Uw raad besluit om de gemeentelijke collecties op te schonen, en een deel van de werken af te stoten. Tevens worden hierbij de criteria en voorwaarden aangegeven waaronder dit moet plaatsvinden, alsmede de kosten van de werkzaamheden en de dekking van deze kosten.

3. Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?

- *raadsbevoegdheid*

Uw raad heeft eerder besloten om het beheer van de collecties over te dragen aan de collectiestichting Nieuw Kranenburg. Ook heeft uw raad eerder besloten om een deel van de collectie te verkopen. Omdat het besluit tot opschoning en afstoting en op basis van welke criteria, niet eerder expliciet is genomen wordt dit als een totaal voorstel aan uw raad voorgelegd.

4. Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?

Extern is overleg gevoerd met Jaap Bruintjes – Directeur Nieuw Kranenburg

5. Waaruit bestaan de andere mogelijkheden om het doel te bereiken?

Om te komen tot een kerncollectie is opschoning de enige optie. Het afstoten van werken die vervolgens niet in de kerncollectie passen is een keuze. Er kan ook voor gekozen worden om alle werken te behouden. Hier tegenover staan wel de beheerskosten van onderhoud en opslag. Als wij als gemeente ons aan de speciaal voor afstoting opgestelde richtlijnen willen houden is het niet mogelijk om de eventuele opbrengsten van de verkoop van werken ten goede te laten komen aan een ander doel dan aan de collectiestichting ter verbetering van de kerncollectie. Echter het toepassen van de richtlijnen zorgt wel voor een (ook wettelijke) zorgvuldigheid bij het afstoten van de werken.

6. Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?

Indien uw raad besluit Nieuw Kranenburg de opdracht voor zowel de opschoning als de afstoting te verlenen wordt na afloop van elke opdracht uw raad worden geïnformeerd over de resultaten. De opdracht voor opschoning vindt plaats in 2012. De opdracht voor afstoting vindt plaats in 2013.

7. Welke middelen zijn met dit voorstel gemoeid?

Nieuw Kranenburg heeft per 2012 een bedrag van € 40.000 per jaar beschikbaar binnen de subsidie voor het beheer van de in de collectiestichting ondergebrachte collecties. De opdracht voor opschoning en afstoting valt daar niet onder.

Nieuw Kranenburg heeft op verzoek van ons college een offerte uitgebracht voor zowel de werkzaamheden betreffende de opschoning als de afstoting. (Bijlage nummer 3) Voor de werkzaamheden voor opschoning wordt € 28.400 geoffreerd en voor de werkzaamheden voor afstoting wordt € 26.000 geoffreerd.

In de programmabegroting 2009 is voor het jaar 2010 en het jaar 2011 incidenteel een bedrag van € 25.000,- per jaar opgenomen als dekking van de kosten van opschoning. (FCL 65400200 Kunstbezit, ECL 34330)

Inmiddels is 2010 voorbij en het bedrag wat in dat jaar hiervoor geraamd is via het jaarrekeningresultaat teruggevloeid naar algemene middelen. Gezien de hiervoor geschetste ontwikkelingen was het niet mogelijk om eerder dan dit najaar een opdracht hiervoor uit te doen.

Na een positieve besluitvorming vangen de werkzaamheden voor de opschoning op 1 januari 2012 aan en de werkzaamheden voor het afstoten van werken vindt plaats in 2013.

Deze planning is in overleg met Nieuw Kranenburg gemaakt.

Het voorstel is om de subsidie hierop aan te sluiten.

2011:

Beschikbaar budget € 25.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag via een storting en uitname van de algemene reserve saldo neutraal door te schuiven naar 2012.

2013:

Beschikbare budget: 0 euro

Voorgesteld wordt om eenmalig een bedrag van € 25.000 ten laste van de algemene reserve te brengen.

Een begrotingswijziging is bijgevoegd. (Zie bijlage 1)

8. Waarom moet de raad dit besluit met deze mogelijke oplossing nemen?

Het besluit om middels opschoning en afstoting (van een deel van de werken) van beide collecties leidt tot een beheersbare en zorgvuldig afgewogen kerncollectie die het uitgangspunt zal vormen van de activiteiten van Nieuw Kranenburg. Het advies om de opdracht daartoe aan Nieuw Kranenburg te verlenen is gebaseerd op het feit dat zowel de kunst- en cultuurhistorische deskundigheid, alsmede de kennis van de geschiedenis van Bergen en de contacten met kunstenaars door de jaren heen, bij Nieuw Kranenburg aanwezig is.

Bijlagen:

1. Begrotingswijziging

Bergen, 20 september 2011

College van Bergen

drs. W.J.M. Bierman
secretaris

drs. H. Hafkamp,
burgemeester